

Abstrakt

Úvod: Vztah diabetes mellitus (DM) k diabetické keratopatii a změnám nervových vláken rohovky je již obecně akceptován. Diabetická neuropatie zároveň patří mezi nejčastější dlouhodobé komplikace DM. Pro prevenci této komplikace je nezbytná dobrá kontrola glykémie. Pacienti s DM s obdobnou průměrnou hladinou glukózy nebo glykovaného hemoglobinu (HbA1c) však často vykazují rozdíly v rozvoji diabetických komplikací. Jedním z důvodů těchto rozdílů může být rozdílná glykemická variabilita.

Hypotéza: DM poškozuje nervová vlákna subbazálního nervového plexu rohovky a ovlivňuje denzitu epiteliálních, endoteliálních a stromálních buněk. Změny v rohovce u pacientů s DM jsou závislé na stupni diabetické retinopatie (DR), na věku v době diagnózy a na době trvání DM a parametrech celkové kompenzace.

Cíl práce: Porovnat změny denzity buněk v jednotlivých vrstvách rohovky a stavu subbazálního nervového plexu rohovky u pacientů s DM 1. typu (DM 1) a u zdravých subjektů. Zhodnotit závislost změn rohovky diabetických pacientů na stupni DR, na době trvání DM 1, na věku v době diagnózy DM 1 a na parametrech kompenzace glykémie.

Metody: Do studie bylo zařazeno 60 pacientů s DM 1 a 20 zdravých kontrolních subjektů. Účastníci studie byli vyšetřeni in vivo konfokální mikroskopií rohovky (IVCM). Pomocí IVCM jsme hodnotili změny denzity buněk bazálního epitelu, stromatu a endotelu a stav subbazálních nervových vláken rohovky [denzita nervových vláken (NFD), délka nervových vláken (NFL), denzita větvení nervových vláken (NBD) rohovky a tortuozita nervových vláken (NFT)]. Zhodnotili jsme závislost změn rohovky diabetických pacientů na stupni DR, na době trvání a na věku v době diagnózy DM 1 a na parametrech celkové kompenzace. U 20 pacientů s DM 1 v intenzifikovaném inzulinovém režimu byly hodnoceny možné souvislosti mezi parametry kompenzace glykémie (HbA1c, SD glykémie a dávky inzulínu) a dalšími klinickými faktory a stavem nervových vláken rohovky.

Výsledky: Denzita bazálních epiteliálních buněk se zvyšovala s věkem ($p = 0,026$), zatímco denzita stromálních buněk a buněk endotelu s věkem klesala ($p = 0,003$, $p = 0,0005$, $p < 0,0001$). Po stanovení diagnózy DM 1 se tato asociace s věkem oslabil. U pacientů s DM 1 jsme prokázali poškození nervových vláken ($p < 0,0001$). Poškození korelovalo se stupněm

DR. Čím vyšší byl věk pacientů s DM 1 v době stanovení diagnózy DM 1, tím byla hustota nervových vláken vyšší ($p = 0,0021$). Neprokázáli jsme vliv HbA1c na parametry nervových vláken rohovky. NBD byla vyšší u pacientů s vyšší glykemickou variabilitou ($p = 0,023$). NFD, NFL a NBD byly statisticky významně vyšší u pacientů s vyšší celkovou dávkou inzulínu na kilogram váhy ($p = 0,02$, $p = 0,01$, resp. $p = 0,012$).

Závěr: Naše výsledky naznačují, že věk v době diagnózy DM 1 může mít významný vliv na stav nervových vláken a denzitu buněk rohovky. Důležitým faktorem ovlivňujícím stav nervových vláken rohovky je rovněž celková dávka inzulínu na kilogram a měla by se vzít v úvahu v budoucích studiích diabetické neuropatie a její progrese. Při objasňování vývoje diabetických komplikací musí být věnována větší pozornost i dalším možným celkovým faktorům.

Klíčová slova: Konfokální mikroskopie rohovky, Diabetes mellitus 1.typu, Diabetická keratopatie, Nervová vlákna rohovky, Diabetická retinopatie, Diabetická neuropatie, Glykemická variabilita